

Особливістю анонімної збірки на глобальному рівні є своєрідність вираження авторського «я», що проявляється в суб'єктивному виборі експресивних слів та у формуванні моралізаторського резюме після більшості оповідок. У проблемно-тематичному різнобарв'ї джестових історій відчутно проступає наявність нової особистості, котра досягла себе як неповторну індивідуальність.

Локальний рівень: на фонетичному слід відзначити роль асонансу та алітерації, завдяки яким підкреслюється смислове навантаження слів, загальний ритм та мелодія висловлювання. На лексико-семантичному рівні варто звернути увагу на наявність архаїчних слів, таких як: quod (told), nau (no), ye (you), oft (often), pray (please) тощо; лексичних одиниць, які згодом набули зовсім нового значення (sadly сьогодні означає quiteley тощо) та адвербіали. Усе це допомагає читачу зануритись у ренесансну атмосферу, відчувати специфіку тогочасної мови.

Когнітивна модель досліджуваного дискурсу передбачає єдність лінгвістичних та когнітивних структур. Специфіка мови джестів значною мірою обумовлена когнітивною моделлю авторського мислення, що вербально виражена на фонетичному та лексико-семантичному рівнях.

Матеріали цієї наукової роботи можна використовувати для розробки курсів зі “Стилістики”, “Мовознавства”, “Аналізу художнього тексту” тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дейк Ван Т. Язык. Познание. Коммуникация /Тойн Ван Дейк ; [пер. с англ. В.В. Петров] – М.: Прогресс, 1989.– 312 с.
2. Нога Г.М. Звичаї тієї з давніх школярів бували: (Український святковий бурлеск XVII – XVIII століть) / Г.М. Нога – К.: Ситлос, 2001. – 189 с.
3. Сидоренко О.В. Малі комічні форми в західноєвропейських літературах високого Середньовіччя і Ренесансу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.05 “Літературна компаративістика” / О.В. Сидоренко – Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України. – К., 2006. – 21с.
4. Торкут Н.М. Жанрова модель англійського ренесансного джесту: генеалогія, поетика та історико-літературна перспектива / Н.М. Торкут // Ренесансні студії. – Запоріжжя, 1998. – Вип.8. – С.28-39.
5. Торкут Н.М. Проблеми генези і структурування жанрової системи англійської прози пізнього Ренесансу. (малі епічні форми та “література факту”)/ Н.М. Торкут – Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України. – Запоріжжя, 2000. – 406 с.
6. Curtius E.R. European Literature and the Latin Middle Ages./E.R. Curtius – New York: Copyright, by Bollingen Foundation Inc.,1953.– 658 p.

УДК 811.161.2' 373.14' 282.3 = 512.1 : 94(477.64)

ТЮРКІЗМИ В ГІДРОНІМНІЙ СИСТЕМІ КОЛИШНЬОГО ВЕЛИКОГО ЛУГУ ЗАПОРОЗЬКОГО – II

Кравченко Ю.В., викладач

Запорізький національний університет

Стаття продовжує цикл публікацій з етимології діалектної лексики, а саме: дослідженню тюркського компонента у великолузьких назвах водних об'єктів. У роботі розглянуто походження гідроназв Баба, Бабина, Кума, Шарай, Музурман, Аталікова, Янчокрак, Бурчак, Карайтебень Бистра, Кушугум, Лиман з точки зору їх структури, внутрішньої форми, асимілятивних процесів.

Ключові слова: апелятив, гідронім, етимологія, етногенез, тюркізм, семантика, морфологія і т.д.

Кравченко Ю.В. ТЮРКИЗМЫ В ГИДРОНИМНОЙ СИСТЕМЕ ВЕЛИКОГО ЛУГА ЗАПОРОЖСКОГО – II / Запорожский национальный университет, Украина

Статья продолжает цикл публикаций по этимологии диалектной лексики – исследованию тюркского компонента в названиях великолузских водных объектов. В работе анализируются такие гидронимы как: Баба, Бабина, Кума, Шарай, Музурман, Аталыкова, Янчокрак, Бурчак, Карайтебень Быстрая, Кушугум, Лиман с точки зрения структуры, внутренней формы, ассимилятивных процессов.

Ключевые слова: апеллятив, гидроним, этимология, этногенез, тюркизм, семантика, морфология и т.д.

Kravchenko J.V. TURKISMS IN THE HYDRONIMICAL SYSTEM OF THE FORMER BIG MEADOW ZAPOROZKYJ – II / Zaporizhzhya Nationality University, Ukraine

The article continues the cycle of publications devoted to the etymology of the dialect words with a turkish component as the Big Meadow's names of the water objects. The article touches upon the etymology of such hydronyms as Baba, Babyna, Kyma, Sharay, Myzyrman, Atalykova, Janchokrak, Burchak, Karayteben Bystra, Kushugum, Lyman from the point of view of their structure, internal form, assimilative process.

Key words: appellative, hydronim, etymology, etnogenesis, turkism, semantics, morphology.

Мета роботи полягає в етимологічному аналізі тюркськомовних назв водойм колишнього Великого Лугу Запорозького з урахуванням їх фонетичних, словотвірних особливостей та мотивації. Зазначена стаття виконана в руслі досліджень кафедри загального і слов'янського мовознавства (шифр №0106У000586).

Об'єктом дослідження є етимологія гідронімів (найстійкішого класу топонімів) з тюркськими коренями. Він обраний не випадково. Пояснюється це тим, що у 1957 році Великий Луг Запорозький був затоплений водами Каховського водосховища. Назавжди Каховська ГЕС поховала од нас чарівний світ Великого лугу, коліски українського козацтва, а саме: його рослинний і тваринний світ, який за своїм багатством не мав собі рівного у всій Європі, а також, з точки зору ономастики – топооб'єктів, які були колись у цьому ареалі, або тих, що залишились й досі на його берегах. Те що залишилось, то є жалюгідні залишки давньої краси цих місць. Тому ця проблема й привернула нашу увагу і залишається актуальною на сьогодні. У статті етимологічний розвідці підлягатимуть ті гідроназви, які давно зникли з карти Нижньої Наддніпряни.

Походження власних назв завжди цікавили й цікавлять не тільки істориків, етнографів, географів, мовознавців, а також краєзнавців. Опрацювання цієї теми знайшло відображення у наукових працях О.Карпенка, Д.Яворницького, Е.Мурзаєва, О.Трубачова, В.Радлова та ін. За останнє десятиліття з'явилася низка робіт, у яких з точки зору історії, мовознавства, фольклористики, літературознавства тощо, розглядається походження власних назв та процеси, що вплинули на етногенез українців. Серед них можна відзначити таких авторів: С.Вербич (вивчав гідронімію басейну Верхнього Дністра); В.Лучик (досліджував гідронімію середнього Дніпро-Бузького межиріччя); І.Чеховський (розглядає мікротопонімію Чернівецької області в історичному аспекті (утворення на базі народної географічної термінології)); Я.Редька (присвятив роботу вивченню гідронімії Західного Поділля); Л.Костик (описала гідронімію Буковини) тощо.

Інтерес до вивчення власних назв пов'язується із реальною можливістю відновлення найдавнішої етнічної картини, мовних контактів, міграційних рухів, які відбулися у назвах водних об'єктів.

В.В.Лучик зазначає: «Найчисельніша після слов'янських назв група гідронімів тюркського походження зберігає багато номінаційних та структурно-фонетичних іншомовних ознак» [7,17].

Тюркськомовні елементи простежуються у багатьох великолузьких назвах.

Так, в основі гідроніма **Баба**, **Ба'бина** тощо лежать тюркізми «*баба*» й «*анд*» (себто «батько» й «мати»). В.В.Радлов зазначає: «Ця назва походить, очевидно, від тюркського *баба*, що значить «предок», «батько», «високоповажний старий чоловік» [11,4,2,1563-1564]. **Ба'бина** – *баба*, кам'яна баба – назва колишніх ідолів на півдні України і Росії. Запозичена з тюркської *baba* «статуя», що походить до *baba* «батько». Наголос в цьому слові говорить скоріше, на користь його походження від *баба* «жінка, бабуса» [16,І,100]; *баба* (кам'яна баба) – кам'яний бовван давнього походження, що найчастіше трапляється в степу на могилах [1,30].

Кума – протока на сході Великої Пуці. Пов'язаний із тюрк. географічним терміном рельєфу *кум* «пісок», «піщаний степ» [11,2,1,1043], з подальшою слов'янською адаптацією фіналі і вторинним народним переосмисленням від укр. *кума*. Семантичні аналогії великолузькому тюркізму **Кума** простежуються насамперед на лівобережжі Дніпра в Полтавській області, в басейні Прип'яті Тернопільської і Хмельницької областей, в басейні Сіверського Дінця, на Північному Кавказі [5,103]. **Кума** – назва ріки, яка впадає з заходу у Каспійське море, в колишній Ставропольській та Астраханській губерніях; калм. *kūta* – «піщана річка»; ср.тур.*kum* «пісок», *kutçaj* – назва річки на південно-схід від Ізміра, де тур. *çaj* – «потік, ріка»; закінчення ж.р.-а під впливом *ріка*; першопочатково, мабуть, було **кум*, ч.р., судячи з назви **Підкумок** – притока *Куми*. Давня назва *Куми* – *Ойдоу*, а також *Кюфін*. Антична назва пов'язана з дв.-інд. *udan* – «вода» [16,ІІ, 414].

Онімізація тюркського апелятива *saraj* простежується в гідроназвах **Шара'й** – 1.озеро в Базавлузі на правобережжі Дніпра, поряд із пр.*Старим Шараєм*; *Старі'й Шара'й* – протока в Базавлузі на правобережжі Дніпра, між пр.Сисиною та пр.Скарбною біля с.Покровського; *Новий Шара'й* – протока в Нікопольських плавнях. У гідроназві **Шара'й** спостерігається перехід початкового тюркського звука *с* → *ш*, мабуть, з огляду на болгарське посередництво при ранньому запозиченні вихідного етимона з іранських мов, або ж внаслідок слов'янської адаптації [5,136].

Музурма'н – протока нижче пр.Здунівки, що з'єднувала Дніпро з озерами в лівобережних Білєньківських плавнях. Д.Яворницький вважав, що назва походить від «мусульман» («бусурман») [19,186]. Такої ж думки й О.Стрижак [14,64]. Нам же здається, що даний гідронім слід виводити від тюркського «мазарурман» у значенні «цвинтарний ліс», «ліс на кладовищі». Наше припущення тим більш слушне, що саме над цією протокою справді були старі поховання (кладовища). Про них і досі пам'ятають довгожителі с.Біленького.

Назва річки **Атали'кова** – безперечно тюркізм. Тут простежується словотворча адаптація тюркського найменування шляхом нашарування українського суфікса й закінчення на чужомовну основу (*аталик+ов+а*) [3,177]. Щодо значення тюркського *аталик* є різні думки. Д.Яворницький тлумачив його як «місце, де багато островів» [19,167]. О.Трубаков вважає, що це антропонім [15,67]. Нам же здається, що в даному разі тюркізм «*аталик*» – це утворення з «*ат(а)*» («кінь», «огир», «жеребець») [11,1,441-442] і суфікса присвійності «*лык*». Його можна перекласти як «кінській», «огирів», «жереб'ячий». Якщо взяти до уваги, що для лівобережжя Великого Лугу, де свого часу водилося багато диких коней, іпонімічні гідроніми взагалі характерні (пор. Кінська, Жеребець, Кобиляча) і що цей гідронімічний тип підтверджується іншими випадками (пор. *Чортонлик* – щуча), то наше припущення буде цілком слушним. Отже, **Атали'кова** річка – значить **Кінська, Огирева** чи **Жереб'яча** річка.

Янчокрак – річка, ліва притока р.Кінської; входила у Великий Луг (тепер упадає в Каховське водоймище) зі сходу в районі с.Кам'янського. Бере початок біля с.П'ятихаток Василівського району Запорізької області. Довжина близько 10-и км (до затоплення плавнів – близько 12 км). Влітку пересихає, по руслу кілька ставків. Стосовно цієї назви є різні тлумачення. Так, Д.Яворницький пов'язував його з тюркізмами «*ягни*» («новий») та «*чекран*» (назва птаха) [19,167;21,53]. М.Фасмер виводить його з тюркізмів «*ян*» («бік») і «*чокрак*» («джерело») [4,4,558]. Остання етимологія видається імовірнішою, бо «тогочасним джерелом», «за джерелом» річка могла називатися по відношенню до сусіднього Карачокраку. О.Трубаков звертає увагу на суфікс **-ак**, гідронімічні назви з яким складають найбільш вагомий й характерний частину всіх гідронімів на **-ак** і одночасно – їх відмінність, наприклад, від верхньодніпровських **-ак**, представляють собою гідронімічні тюркізми. Сюди можна віднести й такі назви водних об'єктів, як: **Янчокрак/Янчекрак/Янчукрак; Карачокрак/Карачекрак; Бурчак** [15,197].

Бурчак – річка (тепер потічок), ліва притока р.Кінської. Входила у Великий Луг на північній околиці м.Василівки (нині впадає в Каховське водоймище). Степове русло тягнеться з півдня однойменною балкою кілометрів 8-10. Назва від слова «*бурчак*», тобто «джуркотливий, стрімкий потік води» [13,1,262].

О.Трубаков відзначає той факт, що тюркські гідроніми Нижньої Наддніпрянищини мають характер більш ранніх утворень. Це видно й по складу гідронімічних основ, в яких простежується зв'язок з половецькою апелятивною лексикою, що дійшла до нас в письмових пам'ятках XIII – XIV ст. («Codex Cumanicus»), пор. основи *Кучук-, -сай-, -су-, -чекрак-, Чичик-/Чачик, Бака*. Давність окремих тюркських гідронімів можна побачити й по одночасній наявності в них тюркських та іранських елементів. Далі він зазначає, що роль давніх тюркських водних назв, ще недостатньо досліджених на цій території, виявлялась також у тім, що вони начебто складали опосередковану ланку між більш давнім, іранським і більш пізнішим – слов'янським шаром [15,273-274].

Карайтебень Бистра – лівий рукав р. Кінської (Зна'м'янської Кі'нської) навпроти ур.Кара'йдубини (Карайтеб'ні). Перша частина назви від однойменного урочища, а друга вказує на характер течії. Фіксується у джерелах XVII ст. як гора *Карайтебень* між р. Мамайсуркою і горою Баба' та балкою Бабиною [2,III,481], у 1581 р. згадується ур. *Karayteben*, де, очевидно, 1728 р. перебувають запорожці [20,1,152]. Щодо походження назви є різні думки. Так, Д.Яворницький вважав, що в основі топоніма-варіанта *Кара'й* лежить татарське слово «*кара*», тобто «чорний». В.Фоменко пояснює із тюркського *Каратебен* «ділянка рівної землі» (*кара* «сушу, або земля» *табан* «плоский, рівний, гладенький») [17].

О.Стрижак припускає, що назва *Карайтебен* < **Кыратабен* походить від тюркських слів *кыр, кыра* «гора, сопка», пор. гора *Карайтебень* і *табен, табан* «підшва, нижня частина чого-небудь, плоске, гладеньке, заливне місце, гірський прохід» [14,42]. Останнє припущення, мабуть, найбільш вірогідне; тоді зміст топоніма можна витлумачувати як «підвищення з підніжжям, що заливається водою». При цьому слід лише додати, що перехід тюркського *Кыратабен* чи *Карайтабан (Карайтебень)* в українське *Кара'йдубина* відбувся внаслідок так званого народного етимологізування. В історії Запорозжя урочище відоме тим, що саме тут, як правило, відбувався обмін полоненими між татарами і козаками [23,2,48].

Кушугум – протока, що сполучала р. Мокру Московку з р. Кінською. На сьогодні збереглася лише та частина протоки, що тягнеться вздовж залізничного насипу навпроти смт. Кушугуму (кілометрів зо 2); північна майже повністю засипана наливними пісками в зв'язку з будівництвом заводів та нового житлового масиву м. Запоріжжя, а південна затоплена Каховським водоймищем. Є різні думки щодо походження назви протоки. Гідронім **Кушугум/Кошугум/Кошогу/Кучугум** з кінцевим **-м** малочисельний й різномірний за походженням та структурою. О.Трубаков виводить цю назву з тюркської **küçük kum* «малий пісок», пор. ще один старий варіант, який зазначений у Маштакова, але дуже

важливий з точки зору етимології, – **Кучугум**, в листі новоросійського губернатора Черткова кошу Запорозькому 30.XI.1772р. Обидва тюркських лексичних елемента – *kü çük* и *kut* – зустрічаються неодноразово в інших формах гідронімії Середнього та Нижнього Подніпров'я [15,207]. А.Коваль пропонує декілька своїх версій походження цієї назви: перша версія – назва походить від тюркського слова *кучугу* – «дрібний пісок». Друга – вона утворена з двох татарських слів: *кош* – «стан» і *гуми* – «птахи». Третя версія: назва походить від тюркського слова *кушугум* – «місце злиття річок». За цією ж річкою названо й селище *Кушугум*, яке засноване 1770р. запорізькими козаками. Селище тричі змінювало свою назву: до 1780р. воно звалось **Кушугумівка** (річка ще була), з 1780р. до 1927р. – **Велика Катеринівка**, а з 1927р. – **Кушугум** (річки вже не було) [6,33]. Д.Яворницький вказував на чотири можливі її етимології з тюркськомовними основами: 1) від «*кузун*» із значенням «ворон» [22,1,267]; 2) від «*кочкум*», що значить «баранячий пісок»; 3) від «*коджакум*» із значенням «крупний пісок»; 4) від «*кушмак*» – «з'єднувати» (звідси **Кушугум** – «місце, де з'єднуються ріки») [19,185-186]. О.Стрижак вважає, що гідронім слід виводити із тюркського **Кушум*//*Кошум*, «з'єднувач; протока, біжівка», де виділяється дієслівна основа *Куш*–/*Кош*– (пор. тюрк. *куш* «додавати, добавляти, приєднувати», *кош* «те ж саме; примішувати» [14,37]. В.Чабаненко зазначає, що остання етимологія з усіх наведених здається найбільш імовірною, але, ясна річ, не доконечною [18,127-128]. На нашу думку, можна було б прийняти й такі етимології (всі теж із тюркськомовними основами): 1) від «*куш*» («птахи») [11,П,1,1022] і «*гум*» («пісок») [10,165], тобто «пташиний пісок» (дійсно, на піщаних берегах Кушугуму, особливо в районі ур. Великих Кучугур, дуже люблять збиратися різні плавневі й лугові птахи); 2) від «*кошум*» («біг», «течія») [11,П,1,643] і «*гум*» («пісок»), тобто «той, що біжить у піски» або «той, що біжить серед пісків»; 3) від «*кош*» («коч»), що значить «кочовище», «стан», «тирло», «тимчасове житло пастухів» [10,297,299] і «*гум*» («пісок») – отже, «кочовище (стан, табір, тирло і т.п.) на піску»; 4) від «*кошкакум*» із значенням «голі піски, що переважаються вітром і не заростають рослинністю» [9,222]; 5) від «*каш*» чи «*кош*» із значенням «високий, крутий берег, вал, пагорб» [9,289] і «*гум*» («пісок»), тобто «той, що має високий (крутий) піщаний берег».

Гідроназви **Лиман**, **Лиманець** на території Великого Лугу частіше виконують функцію номенклатурних термінів, ніж потамонімів. Можливо, що переважає використання лексеми *лиман* у своїй основній функції – номенклатурного показника – обумовило незначну його онімізацію в гідронімії цієї території. Апелятив *лиман* був перейнятий у тюрків, пор. тур. *liman* «гавань, порт» < гр. *λιμένα* (ον), *λιμένας*, гр. *λιμνήν* «гавань, пристань», переносно – «пристанище, притулок, захисток» тощо, хоча категорично не відмовляємося й від прямого запозичення з середньо грецької, пор. дв.-рус. *лиманъ* [5,80; 23,207].

В основі укр. *лиман* (пор. Дніпропетровський, Кардашинський, Тягинський тощо) – «лиман, расширенное устье реки, большое и глубоководное озеро, незаросшее камышом» [12,III,236].

Як зазначає А.Коваль, слово *лиман* запозичене з тюркських мов; турецьке *liman* означає «порт», «гавань»; *limanlık* – «спокійне, захищене місце, спокій, тиша». У турецьку мову слово було запозичене з грецької, де *limen* означає у прямому значенні «гавань», «пристань», а в переносному – «притулок», «захист». Крім того, ця назва позначає ще «велике глибоководне озеро, вільне від очерету». Саме такі озера, як **Лиман** і **Сухий Лиман**, дали назви деяким селищам. Цю назву має багато сіл і озер в Україні [6,161-162]. О.С.Стрижак зауважує, що ця топонімія є досить поширеною також у системі української ойконімії, пор. сс. **Лиман** (Луганська, Одеська, Донецька, Харківська області), **Лиман Перший** і **Лиман Другий** (Полтавська, Харківська області), **Лимани** (Миколаївська область), **Лиманівка** (Одеська, Харківська, Херсонська області), **Червоний Лиман** (Запорізька область) і т.д. [14,25]. Однак, на наш погляд, більш доречним є такі значення цієї гідролексеми: *лима'н* «затока з морською водою в гирлі річки або озеро поблизу моря», [*лима'нка*] (іхтіологічне) «молодий оселедець (*Clupea pontica*), що живе в лимані Дніпра», [*лима'нник*] «частина лиману»; – р. болг. *лима'н*, др. *лимень*, *лимънь*, п. *liman* (з укр.), ч. слц. *liman* (з р.), схв. *лимѧн* «лиман; джерело; вир»; – через посередництво тюркських мов (тур. крим.-тат. *liman* «бухта, порт») запозичено з грецької; сгр. *λιμένα* (ον), *λιμένας* «бухта» (нгр. *λιμάνι* «тс.») зводяться до гр. *λιμνήν* «тс.», пов'язаного з *λειμών* «вологе, трав'янисте місце» луг», яке не має певної етимології; зіставляється з лат. *līmus* «бруд, мул», укр. *слима'к*, *лі'ми* і лат. *lītus* «косий, кривий», *līten* «поріг», лтс. *leja* «долина, лощина»; давньоруські форми запозичені безпосередньо з грецької мови [4,III,233]; *лиман* «затока з морською водою в гирлі річки або озеро поблизу моря, іноді багате на грязі з лікувальними властивостями» [1,486].

Таким чином, тривале перебування тюркських племен у Надвеликолужжі помітно позначилося на досліджуваній гідронімії. Тюркський (головним чином татарський і турецький) вплив у цьому ареалі став причиною зниження темпів розвитку українських назв водних об'єктів протягом цього періоду. Однак автохтонні українські гідроніми, як правило, домінували в місцевому мовленні, у зв'язку з чим тюркізми повністю або частково адаптувалися в системі останніх.

Отже, результати цього дослідження будуть корисні викладачам при підготовці спецкурсів і спецсеминарів у вищій школі, а також історикам й етнографам у процесі вивчення історії та культури рідного краю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440с.
2. Величко С. Летопись событий в Юго-Западной России в XVII веке / Составил Самоил Величко, бывший канцелярист войска Запорожского 1720 г. Т. I – III. – К., 1848 – 1855.
3. Гідронімія України в її міжмовних і міждіалектних зв'язках. – К.: Наукова думка, 1981. – 253с.
4. Етимологічний словник української мови. Т.1-4. – К.: Наукова думка, 1982 – 2003.
5. Карпенко О.П. Назви річок Нижньої Правобережної Наддніпрянщини. – К., Наукова думка, 1989. – 192с.
6. Коваль А.П. Знайомі незнайомці: Походження назв поселень України. – К.: «Либідь», 2001. – 304с.
7. Лучик В.В. Тюркізми в гідронімії середнього Дніпро-Бузького межиріччя. II. – К.: ж Мовознавство, 1996. - №2-3. – С.17-27.
8. Молчанова О.Т. Топонимический словарь Горного Алтая / Под ред. А.Т.Тыбыковой. – Алт. кн.изд-во, 1979. – 397с.
9. Мурзаев Э.М. Очерки топонимии. – М.: Мысль, 1974. – с.
10. Мурзаев Э.М. Словарь народных географических терминов. – М.: Мысль, 1984.
11. Радлов В.В. Опыт словаря тюркских наречий. Т.I – IV. – СПб., 1893 – 1911 (фотомеханічне перевидання 1963 – 1964рр.).
12. Словарь української мови / Упорядк. з дод. влас. матеріалу Б.Грінченко. – К., 1907-1909. – Т.1-4.
13. Словник української мови. Т.1-XI. – К.: Наукова думка, 1970 – 1980.
14. Стрижак О.С. Назви річок Запоріжжя і Херсонщини. – К.: Наукова думка, 1967. – 127с.
15. Трубачов О.Н. Названия рек Правобережной Украины: Словообразование. Этимология. Этническая интерпретация. – М.: Наука, 1968. – 289с.
16. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка. Т.I-IV. – М.: Прогресс, 1986 – 1987.
17. Фоменко В.Г. Незвичайне поруч // Молодь України. – Дніпропетровськ, 1964. – № 166с.
18. Чабаненко В.А. Великий Луг Запорозький. Історико-топонімічний словник. – Запоріжжя, 1999. – 331с.
19. Эварницкий Д.И. Вольности запорожских козаков: Историко-топографический очерк. – Спб.: Тип. И.Н.Скороходова, 1890. – 384с.+3 карты.
20. Эварницкий Д.И. История запорожских козаков. Т.I – III. – СПб., 1892 – 1897.
21. Эварницкий Д.И. Топографический очерк Запорожья. – К., 1884.
22. Эварницкий Д.И. Запорожье в остатках старины и преданиях народа. Ч. I – II. – СПб., 1888.
23. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків. Т. I – III. – Львів: Світ, 1990 – 1992.
24. Янко М.Т. Топонімічний словник України. – К.: Радянська школа, 1973. – 740с.

УДК 811.161.2:378 (092) (477.64)

НАУКОВА Й МЕТОДИЧНА СПАДЩИНА Н.П.МОСКАЛЬОВОЇ

Кучеренко Л.І., к. філол. н., доцент

Запорізький національний університет

У статті подано огляд наукових та науково-методичних праць Н.П.Москальової, ім'я якої нерозривно пов'язане з історією кафедри української мови Запорізького національного університету.

Ключові слова: історична грамати́ка, дериватоло́гія, іменни́кове словотворе́ння, тести

Кучеренко Л.И. НАУЧНЫЕ И НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ТРУДЫ Н.П.МОСКАЛЁВОЙ / Запорожский национальный университет, Украина.